

SINIF ÖĞRETMENLERİNİN EĞİTİM ARAŞTIRMALARINA YÖNELİK ALGISI: METAFORİK BİR ÇALIŞMA

PERCEPTION OF PRIMARY TEACHERS TOWARDS EDUCATIONAL RESEARCH: A
METAPHORICAL STUDY

Fatih Selim ERDAMAR¹
Burhan AKPUNAR²

Öz

Bu çalışmanın amacı, eğitim bilimleri araştırmalarına ilişkin sınıf öğretmenlerinin algılarını metaforlar aracılığıyla ortaya çıkarmaktır. Çalışma, 2015-2016 öğretim yılı bahar döneminde Diyarbakır il merkezinde görev yapan 175 sınıf öğretmeni üzerinde yürütülmüştür. Veriler, katılımcılara sunulan, “Eğitim araştırmaları... gibidir, çünkü...” ifadesinin yer aldığı formlarla toplanmıştır. Bu veriler, betimsel istatistik tekniklerle desteklenen nitel çözümleme ile analiz edilmiştir. Analizler sonucunda, katılımcıların eğitim araştırmalarına yönelik 111 adet geçerli metafor üretmiş olduğu belirlenmiştir. Bu metaforlar, ortak özellikleri bakımından incelendiğinde; olumlu ve olumsuz olmak üzere iki ana kategori altında ve dokuz ayrı kavramsal kategoride incelenmiştir. Sınıf öğretmenlerinin eğitim araştırmalarına yönelik oluşturdukları metaforların %61,08 oranında olumlu ve %38,92 oranında ise olumsuz kategoride değerlendirilebileceği sonucuna ulaşılmıştır. Sınıf öğretmenlerinin üretmiş olduğu olumlu ve olumsuz kategoriler, cinsiyet değişkenine göre incelendiğinde, erkek öğretmenlerin daha çok olumlu, kadın öğretmenlerin ise daha çok olumsuz düşündükleri; kıdem değişkenine göre ise mesleğe yeni başlayan öğretmenlerin, orta kıdeme sahip öğretmenlere göre eğitim araştırmalarına daha olumlu baktıkları görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Metafor, Eğitim bilimleri araştırmaları, Sınıf öğretmeni.

Abstract

The aim of this study is to reveal the perceptions of primary teachers on educational science research through metaphors. The study was carried out on 175 primary teachers working in Diyarbakır province center during the spring semester of 2015-2016 academic year.

Data collected for this study in forms that are presented to the participant, such as 'education research ... because' ... ". These data are analyzed by qualitative analysis supported by descriptive statistics techniques. As a result of the analyzes, it was determined that participants produced 111 valid metaphors for educational research. These metaphors were examined under two main categories and nine separate conceptual categories, positive and negative, when examined in terms of their common characteristics. It was found that 61.8% of the metaphors that primary teachers had made for educational researches were positive and 38.92% of them could be evaluated in negative categories. Positive and negative categories produced by primary teachers showed that male teachers were more positive than female teachers and female teachers were more negative when they were analyzed according to gender variable; according to the seniority variable, seen that new teachers in the profession look more positively towards educational researches than middle-aged teachers.

Keywords: Metaphor, Educational science studies, Primary teacher

¹ Eğitim-Öğretim Planlamacısı, Şırnak Üniversitesi, Şırnak, fatiherdamar@hotmail.com

² Prof.Dr. Harran Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Şanlıurfa, bakpinar23@gmail.com

1. GİRİŞ

Öğretmen, her toplumda insan yetiştirme düzeninin vazgeçilmez temel ögesidir. Bugün davranış mühendisi olarak anılan öğretmenin her yönüyle nitelikli bir şekilde yetiştirilmesi önemlidir. Çünkü nitelikli bir öğretmen kaliteli bir eğitimin temel taşıdır, bunun için de öğretmenin eğitim sürecinde taşıdığı önem hiçbir zaman göz ardı edilemez (Genç, 2005). Toplumla yararlı bireylerin yetiştirilmesinde aileden sonra en önemli görev sınıf öğretmenine düşmektedir (Ergun, 2015). Sınıf öğretmenin, çocuğun eğitimi ve hayatının birçok alanında başarılı olabilmesinde önemi oldukça fazladır (Kalyoncu, 2013). Sınıf öğretmenin görevleri arasında; öğrenciler için uygun öğrenme ortamı ve etkinlikler oluşturma, kullanılacak öğretim materyallerini hazırlayıp temin etmek ve öğretim sürecinde kullanılacak yöntem ve teknikleri belirlemek sayılabilir (Şişman, 2000; Yılmaz, 2006; Ekiz, 2011).

Öğretmenler, sınıf içerisinde öğretim sürecini yönlendirirken konunun iyi anlaşılması ve akılda kalması için farklı yöntemlere başvururlar. Bu yöntemlerden biri de zihinde kavramlar arası ilişkiler kurmaya yarayan metaforların kullanılmasıdır. Bu itibarla sınıf öğretmenin yöntem repertuarında metaforun da bulunması önemlidir.

Etimolojik olarak metafor kavramı, Yunanca “Metapherein” ya da “Metafora” kelimelerinden türemiştir. “Metapherein” kelimesini oluşturan “Meta” öte, “pherein” ise taşımak, yani bir şeyi öte bir yere taşımak anlamındadır (Levine, 2005). Türkçede ise metafor kavramı; benzetmeler, istiareler ve mecazlar kelimeleriyle ifade edilmektedir (Eraslan, 2011). Arnett’e (1999) göre; metafor, algı aracı; Lakoff ve Johnson’a (2005) göre, bir şeyi başka bir şeyin bakış açısıyla anlamlandırmak; Saban’a (2008) göre ise, soyut karmaşık veya kuramsal bir olguyu anlamada ve açıklamada kullanılabilecek güçlü bir zihinsel unsurdur.

Literatürde, metaforlarla ilgili ilk çalışma, Lakoff ve Johnson (1980) tarafından oluşturulan “bilişsel metafor kuramı” olarak gösterilmektedir (Örücü, 2014). Bu kurama göre metaforlar, insanların dünya ve gerçeklik üzerine olan düşüncelerini şekillendiren zihinsel yapılar olarak tanımlanmaktadır. Bilişsel kurama göre, karmaşık olgularla karşılaşan kişiler, kendi deneyimledikleri somut kavramlar arasında ilişki kurarak dünyayı algılamaya çabalarlar. Metaforlar canlı- cansız, soyut- somut olabileceği gibi olumlu- olumsuz da olabilmektedir. Bilgi toplama ve sorgulama aracı da olabilen metaforlar, aynı zamanda, yeterince anlaşılmamış konuların daha kolay anlaşılmasını sağlamaktadır (Semerci, 2007). Miller (1987); metaforları, bireylerin kişisel deneyimlerinin anlamlandırılmasında kullanılan tecrübelerin dili şeklinde ifade etmektedir (Akt: Saban, 2004). Metaforların öğretim sürecine sağladığı faydalar; çok sayıda veriye ve bilgiye ulaşılması, bu bilgilerin yorumlanması, nakledilmesi ve belirsizlikle başa çıkma olarak sayılabilir (Erdem ve Şatır, 2000; Akt: Cerit, 2008).

Sosyal gerçekliğimizin çoğunu metaforik terimlerle anladığımızdan ve fiziksel dünya anlayışımız da kısmen metaforik olduğundan, metafor bizim için gerçek olan şeyin değerlendirilmesinde çok önemli bir rol oynar (Çetin ve Evcim, 2009). Tompkins ve Lawley (2002), metaforların özelliklerini şu şekilde sıralamaktadır: Bir olguyu başka bir olguya açıklama, bir olguyu farklı bir olgunun benzetme yönüyle açıklama, bir olguya farklı bir boyut kazandırma ve bir olguyu farklı bir kalıpla yorumlama. Burada kısaca temas edilen metaforların özellikleri göz önüne alındığında, eğitim sürecinin her aşaması ve alanında kullanılabileceği söylenebilir (Akt: Kalyoncu, 2013).

Eğitim Araştırmaları ve Metafor İlişkisi

Öğretmenlerin mesleki alandaki yeterlikleri, fiziki koşullar, eğitim araç-gereçleri ve uygulanan eğitim programlarının niteliklerinden daha çok önem arz etmektedir. Çünkü en iyi araç-gereç sağlansa bile, öğretmen yeterli değilse, eğitimin etkili olması beklenemez (Küçüktepe, 2013). Şahin’ e (2011) göre, bugün itibarıyla, öğretmenlerin eğitim fakültesinden mezun olmaları, mesleki gelişimlerinde önemlidir. Ancak alanıyla ilgili gelişmeleri takip edip bilgilerini güncellemesi de nitelikli bir öğretmenin sahip olması gereken alan bilgisi özelliklerindedir. Bunların dışında, öğretmenlerin mesleki yeterlikleri için, eğitim araştırmaları kritik öneme sahiptir (Uçgun ve Ünal, 2015). Çünkü

eğitim araştırmaları, bir anlamda öğretmenlerin veya eğitimcilerin deneyimlerini yansıttığı düşünüldüğünde, eğitim araştırmalarının öğretmenlerin mesleki gelişimi için önemi daha iyi anlaşılır.

Bassey'e (1999: 39) göre, eğitim araştırması, eleştirel bir çalışma olup öğretmenlere ve eğitim programcılara uygulamalarını geliştirmek için katkı sağlar. Eğitim-öğretim faaliyetlerinin incelenmesi, gözlemlenmesi, bunların neticesinde elde edilen bulguların analizi ve yorumlanması gibi basamaklardan oluşan eğitim araştırmaları; eğitim uygulamalarının geliştirilmesine önemli katkı sunmaktadır. Bu süreçte başrol, uygulayıcı konumundaki öğretmenlerindir. Öğretmenlerin alanlarındaki gelişmeleri izlemeleri ve edindikleri bilgileri uygulamaları beklenir (Uçgun ve Ünal, 2015).

Eğitim sürecinde öğretmenin niteliğini artırmanın bir yolu da, bilimsel araştırmaları takip etmek ve bu araştırma sonuçlarından elde edilen deneyimleri uygulama sürecinde pratiğe geçirmektir. Bilimsel çalışmaların sınıfa aksettirilmesi için bu, son derece önemlidir. Nitekim bununla ilgili olarak Milli Eğitim Bakanlığı'nın (MEB) üniversiteler ile işbirliğine giderek hazırlanmış olduğu öğretmen yeterlikleri çalışmalarında; "öğretmen, mesleki gereksinimlerin farkında olarak kendini ve öğrenme-öğretme sürecini geliştirmek için hizmet- içi eğitim, toplantı ve seminerlere katılabilmeli, alanı ile ilgili yazıları takip etmelidir." (MEB, 2008) tavsiyesi yer almaktadır. Bu anlamda, amacı eğitimde yaşanan değişimin anlaşılması ve uygulamaya taşınması olan eğitim araştırmalarının, öğretmenler tarafından bilinmesi ve takip edilmesi beklenmektedir (Everton, Galton & Pell, 2000; Ekiz, 2006; Şahin ve Arcagök, 2013). Bu itibarla, eğitime dair teorik araştırmalar ile sınıftaki uygulama arasındaki boşluğu doldurması beklenen öğretmenlerin, eğitim araştırmaları konusundaki algı, tutum, ilgi ve beklentileri oldukça önemlidir (Şahin ve Arcagök, 2013). Dolayısıyla, amacı, eğitim bilim araştırmalarına ilişkin sınıf öğretmenlerinin algılarını metaforlar aracılığıyla ortaya çıkarmak olan bu çalışmanın, literatüre katkı sağlaması beklenebilir.

2. YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Bu çalışma, olgu bilim yöntemi kullanılarak yürütülmüştür. Olgu bilim yöntemi, bilinen; ancak yeterli bilgi sahibi olmadığımız ya da tam anlayamamış olgulara yönelik yapılan ayrıntılı çalışma şeklidir (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Çalışmada, katılımcılar, kolay ulaşılabilir durum örneklemesine uygun olarak 2015-2016 öğretim yılı bahar döneminde Diyarbakır il merkezinde görev yapan toplam 175 (80 Kadın, 95 Erkek) sınıf öğretmeninden oluşturulmuştur. Kolay ulaşılabilir durum örneklemesi yöntemi; araştırmacıya yabancı olmayan araştırma gurubu olması, maliyeti düşürmesi, araştırmaya hız ve pratiklik sağlaması (Yıldırım ve Şimşek, 2011) nedenlerinden dolayı tercih edilmiştir. Çalışmaya katılımda gönüllülük esas alınmıştır. Çalışmada veriler, araştırmacıların geliştirdiği form ile elde edilmiştir. Bunun için üç farklı üniversiteden eğitim bilimleri alanında uzman dört öğretim elemanının görüşleri alınmış ve forma son şekli verilmiştir. Formun birinci bölümünde kişisel bilgiler; ikinci bölümde ise, "Eğitim araştırmaları... gibidir, çünkü..." biçimindeki cümle yer almıştır. Formun uygulanmasında, katılımcı öğretmenlere formun doldurulmasına ilişkin bilgi verilmiş ve eğitim araştırmalarını tek bir metafora benzetip açıklamalarının beklendiği araştırmacılar tarafından ifade edilmiştir. Toplam 175 öğretmene uygulanan formlardan 167'si, değerlendirilmeye alınmış, geriye kalanlar amaca uygun olmadığı için değerlendirme dışında tutulmuştur. Bu şekilde elde edilen veriler, dört aşamada analiz edilmiştir. Nitel çalışma yöntemlerinden içerik analizi, nicel veri analizi için de frekans ve yüzde hesaplamaları yapılmıştır. Bunun için SPSS paket programı kullanılmıştır. Yapılan analizin aşamaları şu şekildedir:

1. Listeleme Aşaması: İlk olarak sınıf öğretmenlerinin eğitim araştırmaları kavramıyla ilgili oluşturdukları 175 metafor incelenerek, listelenmiştir. Daha sonra üretilmiş metafor ile açıklama cümleleri birlikte değerlendirilmiştir. Metafor ve açıklama cümlesi karşılaştırıldığında sekiz form çeşitli nedenlerden ötürü (nedeni açıklanmamış veya açıklama cümlesi ile verilen metafor arasında ilişki kurulamamış ve açıklama cümlesi boş bırakılmış) elenmiştir. Ardından, kalan 167 metafor numaralandırılarak alfabetik sıraya göre tablolandırılmıştır.

2. *Kategorileştirme Aşaması:* Bu aşamada, üretilen metaforlar gerekçeleri de göz önüne alınarak tema ve yansıtılmak istenen düşünceye göre benzerlik ve farklılıkları dikkate alınarak gruplara ayrılmıştır. Bazı metaforlar (kutup yıldızı, pusula, güneş, deniz) birden çok farklı anlamlar taşıdıkları için, taşıdıkları anlama bakılarak sınıflandırılmıştır. Daha sonra gruplara ayrılmış olan metaforlar araştırmacılar tarafından yansıttığı temaya göre önce olumlu ve olumsuz olmak üzere iki ana kategoriye ayrıştırılmıştır. Sonrasında ise, olumlu metaforlar kendi aralarında dört, olumsuzlar ise beş kategoriyle adlandırılıp kategorize edilmiştir.

3. *Frekans ve Yüzde Hesaplama Aşaması:* Değerlendirmeye alınan 167 metafor, SPSS paket programı vasıtasıyla katılımcıların cinsiyet ve kıdemine göre analiz edilip frekans (f) ve yüzdeleri (%) hesaplanmıştır.

4. *Geçerlilik ve Güvenilirlik Belirleme Aşaması:* Formun uzman görüşleri alınarak oluşturulması, bu formun uygulanmasından önce katılımcılara metaforla ilgili açıklamalar yapılması, katılımcılardan detaylı ve doğru bilgi alınmaya çalışılması, veri analiz aşamasının ayrıntılı açıklanması ve elde edilmiş bilgilerin açıklamalarıyla birlikte sunulması, araştırmanın geçerliliğini artıran özelliklerdir. Araştırmanın güvenilirliğini sağlamak açısından, formdaki kategorilerle ilgili iki uzman görüşüne başvurulmuştur. Uzmanlara 167 metaforun bulunduğu liste ve dokuz kavramsal kategorinin adlarının yazılı olduğu listeler verilerek hiçbir metaforun dışarda kalmayacak şekilde eşleştirmeler yapmaları istenmiştir. Görüşüne başvuru uzmanların, yedi metaforu araştırmacılar tarafından farklı kategoriye aktardıkları görülmüştür. Bu durumda güvenilirlik Miles ve Huberman (1994) formülüne göre (Güvenirlik=görüş birliği/görüş birliği + görüş ayrılığı x100), $160/167 \times 100 = \%95,8$ hesaplanmıştır. Nitel araştırmalarda araştırmacı ve uzman görüşleri arasındaki uyumun %90 ve üzerinde olması istenen bir durumdur (Miles ve Huberman, 1994).

Araştırmanın Örneklemi

Bu bölümde araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin demografik özellikleri tablo eşliğinde sunulmuştur.

Tablo 1: Sınıf Öğretmenlerinin Demografik Özellikleri

Değişken		(f)	(%)
Cinsiyet	Kadın	76	45,5
	Erkek	91	54,5
Kıdem	1-5 Yıl	24	14,4
	6-10 Yıl	44	26,3
	11-15 Yıl	45	26,9
	16-20 Yıl	33	19,8
	21 ve Üzeri	21	12,6
Toplam		167	100

Tablo 1'e bakıldığında; katılımcıların %45,5'nin kadın; %54,5'nin de erkek olduğu görülmektedir. Buna göre çalışmaya katılan öğretmenlerin cinsiyet değişkeni bakımından dengeli bir dağılım gösterdiği söylenebilir. Kıdem değişkeni açısından Tablo 1'e göre, katılımcıların %14,4'ü (1-5) yıl, %26,3 'ü (6-10) yıl , %26,9' u (11-15) yıl, %19,8 i (16-20) yıl ve %12,6'sı ise 21 yıl ve üzeri kıdeme sahiptir. Buna göre, çalışmaya katılan öğretmenlerin çoğunlukla orta ve üst kıdeme sahip oldukları görülmektedir.

3. BULGULAR

Bu bölüm, araştırma kapsamında ulaşılan verilerin çözümlenmesiyle elde edilen bulguları içermektedir. Araştırma bulguları iki ana ve dokuz alt kategoride belirtildiği şekilde tablolar eşliğinde sunulmuştur.

Eğitim Araştırmalarına Yönelik Metaforlara İlişkin Bulgular**Tablo 2: Sınıf Öğretmenlerinin Eğitim Araştırmalarına Yönelik Oluşturdukları Metaforlar**

Metafor	f	Metafor	f	Metafor	f
1. Ağaç	1	38. Emekleyen çocuk	1	75. Mum	2
2. Akarsu	1	39. Fabrika	1	76. Navigasyon	1
3. Anne	1	40. Festival	1	77. Nur	1
4. Arı	1	41. Fidan	1	78. Okunmadan rafa konulmuş kitap	1
5. Ay	1	42. Fizibilite raporu	1	79. Öğretmen	2
6. Ay çekirdeği	1	43. Futbol maçı	1	80. Öğretmen düşüncesine önem vermeyen	1
7. Ateş böceği	1	44. Geleceği gören gözlük	1	81. Pusula	10
8. Bahçe	1	45. Geleceğin parıltısı	1	82. Rehber	1
9. Bal	1	46. Gereksiz	1	83. Rehberlik servisi	1
10. Balon	2	47. Gezegenler	1	84. Renkli top havuzu	1
11. Biblo	1	48. Gökkuşağı	1	85. Saat	1
12. Bilinmeyenli denklem	1	49. Gül ağacı	1	86. Sakız	1
13. Bilgi yumağı	1	50. Güneş	5	87. Sarmaşık	1
14. Bilgisayar	1	51. Günlük hayatla özdeşleşmeyen	1	88. Sihirli değnek	7
15. Boş bir çalışma	1	52. Hayal dünyasında yaşamak	1	89. Su	1
16. Boş bir Kutu	1	53. Hayal kurmak	1	90. Suya yazılan yazı	1
17. Boş bir oda	1	54. Hazine arama	2	91. Şehir trafiği	1
18. Boş bir sayfa	1	55. Hedefe kilitlenmiş uçak	1	92. Tahta	1
19. Boş bir teneke	1	56. Işık	5	93. Tanımsız	1
20. Boşa kürek çekmek	1	57. İğne ile kuyu kazmak	1	94. Teknoloji üssü	1
21. Bukalemun	4	58. İnanılması güç	1	95. Tercüman	1
22. Bulmaca	1	59. İrrasyonel	1	96. Toprak	1
23. Bulut	1	60. İyi bir şey değil	1	97. Tren vagonu	1
24. Çay	2	61. Kâbe'yi bulmak	1	98. Tur rehberi	1
25. Çınar ağacı	1	62. Kalite geliştirme süreci	2	99. Umut ışığı	1
26. Çiçek	1	63. Karada kürek çekmek	1	100. Uygulamada eksik	1
27. Çiçek bahçesi	1	64. Kısır bir döngü	2	101. Uzay	1
28. Çölde bir vaha	1	65. Kumbara	1	102. Ütopya	2
29. Çölde sahil aramak	1	66. Kutup yıldızı	12	103. Yaratıcı olmayan	1
30. Deniz	3	67. Labirent	1	104. yapboz	4
31. Deniz feneri	4	68. Lastik	1	105. Yazboz tahtası	2
32. Depo	1	69. Maden arama	1	106. Yemek tarifi	1
33. Dipsiz kuyu	1	70. Matruşka	1	107. Yenileşme hareketi	1
34. Dipsiz kuyu kazmak	1	71. Meyve	1	108. Yıldızlar	1
35. Dipsiz kuyudaki su	1	72. Meşale	2	109. Yol tarifi	1
36. Doğruyu bulmak	1	73. Mevlana	1	110. Yolcu treni	1
37. El feneri	1	74. Moda	1	111. Yuvarlanan kar topu	1
	49		62		56
Toplam					167

Tablo 2 incelendiğinde; katılımcıların eğitim araştırmalarına yönelik ürettiği 111 metafor, dokuz ayrı kavramsal kategori altında toplanarak değerlendirilmiştir. Bu kategoriler dördü olumlu, beşi ise olumsuz olmak üzere iki ana kategori altında toplanmıştır. Olumlu kategoriler: Yol Gösterici Çalışmalar, Değişim ve Gelişim Gösteren Çalışmalar, Fayda Sağlayan Çalışmalar ve Var Olanı Ortaya Çıkaran Çalışmalar olarak sınıflandırılmıştır. Olumsuz kategoriler ise: Ulaşılması Güç Çalışmalar,

Gereksiz ve Anlamsız Çalışmalar, Karmaşık Çalışmalar, Bireyselleştirilmiş Çalışmalar ve Uygulamada Yetersiz Çalışmalar olarak kategorize edilmişlerdir.

Tablo 3: Eğitim Araştırmalarına Yönelik Oluşturulan Kategoriler

Kategoriler		(f)	(%)
Olumlu Kategoriler	Yol Gösterici Çalışmalar	54	32,34
	Değişim ve Gelişim Gösteren Çalışmalar	17	10,18
	Fayda Sağlayan Çalışmalar	26	15,57
	Var Olanı Ortaya Çıkaran Çalışmalar	5	2,99
	Toplam	102	61,08
Olumsuz Kategoriler	Ulaşılmaması Güç Çalışmalar	12	7,19
	Gereksiz ve Anlamsız Çalışmalar	28	16,76
	Karmaşık Çalışmalar	9	5,39
	Bireyselleştirilmiş Çalışmalar	6	3,59
	Uygulamada Yetersiz Çalışmalar	10	5,99
Toplam	65	38,92	
Toplam		167	100

Sınıf öğretmenlerinin eğitim araştırmalarına yönelik oluşturdukları metaforlara bakıldığında bunların %61,08 oranında ise olumlu ve %38,92 oranında da olumsuz kategoride değerlendirilebilecek oldukları görülmektedir. Bu oranlar, çalışmaya katılan sınıf öğretmenlerinin eğitim araştırmalarına yönelik olumlu algıya sahip oldukları şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 4: Eğitim Araştırmalarına Yönelik Oluşturulan Olumlu Kategoriler ve Metaforları

Olumlu Kategoriler	Metafor	(f)	Metafor	(f)
Eğitim Araştırmalarını Yol Gösterici Çalışmalar Olarak Gören Öğretmenler	Ateş böceği	1	Navigasyon	1
	Ay	1	Nur	1
	Bilgisayar	1	Öğretmen	2
	Deniz feneri	4	Pusulula	7
	Doğruyu bulmak	1	Rehber	1
	El Feneri	1	Rehberlik servisi	1
	Geleceği gören gözlük	1	Sihirli değnek	1
	Geleceğin parıltısı	1	Tercüman	1
	Güneş	2	Tren vagonu	1
	Hedefine kilitlenmiş uçak	1	Tur rehberi	1
	Işık	4	Umut ışığı	1
	Kutup yıldızı	10	Yemek tarifi	1
	Meşale	2	Yıldızlar	2
	Mum	1	Yol tarifi	1
Eğitim Araştırmalarını Değişim Ve Gelişim Gösteren Bir Süreç Olarak Gören Öğretmenler	Ağaç	1	Kumbara	1
	Akarsu	1	Moda	1
	Anne	1	Pusulula	1
	Bahçe	1	Saat	1
	Dipsiz kuyu	1	Sarmaşık	1
	Emekleyen çocuk	1	Sihirli değnek	1
	Fidan	1	Yenileşme hareketleri	1
	Güneş	1	Yuvarlanan kartopu	1
Eğitim Araştırmalarını Fayda Sağlayan Çalışmalar Olarak Gören Öğretmenler	Işık	1		
	Arı	1	Güneş	1
	Bal	1	Kâbe'yi bulmak	1
	Bilgi yumağı	1	Kalite geliştirme süreci	2
	Çay	2	Meyve	1
	Çınar ağacı	1	Pusulula	1
	Çiçek	1	Sihirli değnek	4
	Çölde bir vaha	1	Su	1
	Deniz	2	Tahta	1
	Fabrika	1	Toprak	1
Festival	1	Teknoloji üssü	1	
Eğitim Araştırmalarını var olanı	Deniz	1	Sihirli değnek	1

ortaya çıkaran çalışmalar olarak gören öğretmenler	Engin deniz Fizibilite raporu	1 1	Renkli top havuzu	1
Toplam				102

3.1. Olumlu Kategoriler

Çalışmada, dört kategoriden oluşan olumlu kategoriler ve üretilmiş metaforlar tasnif edilerek değerlendirilmiştir.

Yol Gösterici Çalışmalar

Tablo 4 incelendiğinde, sınıf öğretmenlerinin eğitim araştırmalarına ilişkin ürettikleri olumlu metaforlara bakıldığında, eğitim araştırmalarını “Yol Gösterici Çalışmalar” olarak gören öğretmenlerin oranının %32,34 olduğu, tüm kategoriler ve olumlu kategoriler içerisinde en yüksek orana sahip olduğu görülmektedir. Kıdem değişkeni bakımından 1-10 yıl kıdeme sahip öğretmenlerin oranı %46; 11 yıl ve üzeri kıdeme sahip öğretmenlerin oranı ise %54’tür. Bu durumda, kıdemli öğretmenlerin, genç öğretmenlere göre, eğitim araştırmalarını kendi mesleki çalışmaları için daha çok yol gösterici buldukları söylenebilir. Cinsiyet değişkeni bakımından erkek öğretmenlerin oranı %69; kadın öğretmenlerin oranı ise %31’dir. Erkek ve kadın öğretmen oranları karşılaştırıldığında, erkek öğretmenlerin kadın öğretmenlere göre eğitim araştırmalarını daha çok “Yol Gösterici” buldukları ifade edilebilir. Sınıf öğretmenlerinin eğitim araştırmalarını en çok benzettikleri metaforlar; sırayla Kutup yıldızı (f=10), Pusula (f=7), Deniz feneri (f=4), Işık (f=4), Öğretmen (f=2), Güneş (f=2) ve Yıldızlar (f=2) şeklindedir. Sınıf öğretmenlerinin ürettikleri metafor açıklamalarının bir kısmı aşağıdaki gibidir:

K-107: “Eğitim araştırmaları, gelecekte öğretmenlerin karşılaşabileceği sıkıntıları ortadan kaldırmak için çalışmalar yapar öğretmenlere yol gösterir.” (Geleceği gören gözlük metaforu)

K-90: “Eğitim araştırmaları sonucu elde edilen bilgi ve bulguları tur rehberlerinin tanıtıp yol gösterdikleri öğretmenlerle paylaşırlar.” (Tur rehberi metaforu)

K-103: “Yemek tarifi yemek yapmayı bilmeyenlere yemek yapmayı öğrettiği gibi eğitim araştırmaları da eldeki kaynakları heba etmeden verim sağlamak adına bize yardımcı olur.” (Yemek tarifi metaforu)

K-89: “Eğitimde sistem gereği her şey birbirine bağlı olarak ilerler tıpkı teren vagonları gibi. Eğitim araştırmaları da teren vagonları gibi öğretmenlerin doğru yönde ve raydan çıkmadan ilerlemesini sağlarlar” (Teren vagonu metaforu)

K-4: “ karanlıkları yarıp aydınlığa çeviren böceğin ışığı gibi eğitim araştırmaları da karanlıkta olan nesilleri aydınlığa çıkarır.” (Ateş böceği metaforu)

K-11: “Eğitim araştırmaları tıpkı bir bilgisayar gibi hata oranını en aza indirip bizi doğru yola ulaştırır.” (Bilgisayar metaforu)

K-75: “Eğitim araştırmaları eğitime yönünü buldurur, yani yönümüzü bulmadan yola çıkarsak hiçbir yere varamayız.” (pusula metaforu)

K-143: “Eğitim araştırmaları bir meşale misali yolumuza ışık tutar. Nerde nasıl davranacağımızı belirlememizde bizleri aydınlatır yeni ufuklar açar.”(Meşale metaforu)

K-134: “Eğitim araştırmaları elde ettiği bilgi birikimiyle eğitime yol göstermekte ve eğitime önderlik etmektedir.” (Öğretmen metaforu)

Katılımcılar tarafından oluşturulan yirmi sekiz farklı metafor göz önüne alındığında, sınıf öğretmenlerinin eğitim araştırmalarını kendi meslekleri için yol gösterici, doğru yola ulaştıran, yeni ufuklar açan ve aydınlığa ulaştıran çalışmalar olarak gördükleri söylenebilir.

Değişim ve Gelişim Gösteren Çalışmalar

Tablo 4’te, sınıf öğretmenleri ürettikleri 17 farklı [(Ağaç (f=1), Akarsu (f=1), Bahçe (f=1), Fidan (f=1), Güneş (f=1), Sarmaşık (f=1) ve Yenileşme hareketi (f=1) gibi)] metaforla eğitim araştırmalarını %10,18 oranında “Değişim ve Gelişim Gösteren Çalışmalar” olarak görmektedirler. Cinsiyet değişkeni bakımından bakıldığında, erkek öğretmenlerin oranı %65; kadın öğretmenlerin oranı ise %35’tir. Oranlar incelendiğinde; erkek öğretmenlerin kadın öğretmenlere göre eğitim araştırmalarını daha çok “Değişim ve Gelişim Gösteren Çalışmalar” olarak buldukları söylenebilir. Kıdem değişkeni bakımından 1-10 yıl kıdeme sahip öğretmenlerin oranı %35; 11 yıl ve üzeri kıdeme

sahip öğretmenlerin oranının ise %65 olduğu görülmektedir. Bu durumda, kıdemli öğretmenler, genç öğretmenlere göre, eğitim araştırmalarını kendi mesleki çalışmalarına değişim ve gelişim yönünden daha çok katkı sunduğuna inandıkları söylenebilir. Sınıf öğretmenlerinin ürettikleri metafor açıklamalarının bir kısmı aşağıdaki gibidir:

- K-2: “Annelerin çocuklarını büyüttükleri gibi eğitim araştırmaları da eğitim bilimlerinin gelişimine katkı sunar.” (Anne metaforu)
K-78: “Eğitim araştırmaları saat gibi sürekli çalışır, durmaksızın devam eder. (Saat metaforu)
K-100: “Eğitim araştırmaları yapıldıkça eğitim alanında gelişmeler olacaktır ve eğitim sorunları daha kolay çözülecektir (Yuvarlanan kar topu metaforu).

Katılımcıların oluşturduğu on yedi farklı metafora bakıldığında; sınıf öğretmenlerinin eğitim araştırmalarını sürekli değişim ve gelişim gösteren bir süreç olarak algıladıkları söylenebilir.

Fayda Sağlayan Çalışmalar

Tablo 4 incelendiğinde; sınıf öğretmenlerinin, oluşturduğu yirmi farklı metaforla, eğitim araştırmalarını %15,57 oranında “Fayda Sağlayan Çalışmalar” olarak gördükleri söylenebilir. Kıdem değişkeni bakımından 1-10 yıl kıdeme sahip öğretmenlerin oranı %37; 11 yıl ve üzeri kıdeme sahip öğretmenlerin oranı ise %63’tür. Bu durumda, kıdemli öğretmenler, genç öğretmenlere göre, eğitim araştırmalarını kendi mesleki çalışmaları için daha faydalı buldukları, ifade edilebilir. Cinsiyet değişkeni bakımından erkek öğretmenlerin oranı %54; kadın öğretmenlerin oranı ise %46’dır. Oranların birbirine yakın çıkmasından dolayı, cinsiyet değişkeni bakımından görüşlerin birbirlerine benzer olduğu söylenebilir. Oluşturulan metaforların bir kısmı sırasıyla, Sihirli değnek (f=4), Kaliteyi geliştirmeye süreci (f=2), Çay (f=2), Deniz (f=2), Bal (f=1), Arı (f=1), Su (f=1) ve Fabrika (f=1) şeklindedir. Sınıf öğretmenlerinin ürettikleri metafor açıklamalarının bir kısmı aşağıdaki gibidir:

- K-83: “ Eğitim araştırmaları eğitime canlılık verir hayat verir.” (Su metaforu)
K-104: “Her çiçekten polen toplayan arı gibi eğitim araştırmaları da çeşitli yöntemlerle elde ettiği verilerle eğitime katkı sunar.” (Arı metaforu)
K-111: “ Eğitim araştırmaları teknoloji üssünde üretilen bilgiler gibi eğitime katkı sunar.” (Teknoloji üssü metaforu)
K-108: “ Toprağa ne kadar önem verilip emek harcanırsa o kadar güzel ve faydalı ürünler verir. Eğitim araştırmaları da toprak gibi ilgilenirse fayda sağlar.” (Toprak metaforu)

Üretilmiş 20 farklı metafora bakıldığında; sınıf öğretmenlerinin eğitim araştırmaları için, kendi öğretme faaliyetlerini sürdürmelerine katkı sunduğunu, eğitime canlılık ve hayat verdiğini, eğitim alanına sürekli yenilikler kattığını, sürekli ilgilenilmesi ve takip edilmesi gereken bir alan olduğunu belirtmişlerdir. Bu durumda, sınıf öğretmenlerinin eğitim araştırmalarının faydasına inanmaları, yapılan araştırmaları daha fazla takip etmelerini sağlayacağı söylenebilir.

Var Olanı Ortaya Çıkaran Çalışmalar

Tablo 4 incelendiğinde; sınıf öğretmenlerinin, oluşturdukları beş farklı metaforla eğitim araştırmalarını %2,9 oranında “Var Olanı Ortaya Çıkaran Çalışmalar” olarak gördükleri söylenebilir. Cinsiyet değişkeni bakımından erkek öğretmenlerin oranının %60; kadın öğretmenlerin oranının ise %40 olduğu görülmektedir. Oranlara bakıldığında, erkek öğretmenlerin kadın öğretmenlere göre eğitim araştırmalarını daha çok “Var Olanı Ortaya Çıkaran Çalışmalar” olarak gördükleri, sonucuna varılabilir. Kıdem değişkeni bakımından 1-10 yıl kıdeme sahip öğretmenlerin oranı %60; 11 yıl ve üzeri kıdeme sahip öğretmenlerin oranı ise %40’dır. Bu durumda, 1-10 yıl kıdeme sahip öğretmenlerin, 11 yıl ve üzeri kıdeme sahip öğretmenlere göre, eğitim araştırmalarını kendi mesleki çalışmaları için var olan durumların ortaya çıkarılmasında daha etkili bulunduğu ifade edilebilir. Oluşturulan metaforlara bakıldığında; Deniz (f=1), Engin deniz (f=1), Fizibilite raporu (f=1), Sihirli değnek (f=1) ve renkli top havuzu (f=1) şeklinde sıralanmaktadır. Sınıf öğretmenlerinin ürettikleri metafor açıklamalarının bir kısmı aşağıdaki gibidir:

- K-39: “ Eğitim araştırmaları fizibilite raporları gibi mevcut olan durumların betimlenmesini sağlarlar.” (Fizibilite raporu metaforu)

K-27: “ Eğitim araştırmaları engin denizler gibi bilinen ve görülenin aksine derinlere daldıkça farklı gerçeklerle yüzleşilir.” (Engin denizler metaforu)

K-136: “ denizler bir çok canlıya ev sahipliği yaparlar eğitim araştırmaları da eğitim alanı içerisinde olup biten durumları bize bildirerek farkındalık oluşturur (Deniz metaforu).

Katılımcıların oluşturduğu beş farklı metafor incelendiğinde; sınıf öğretmenlerinin eğitim araştırmalarını, eğitim alanında yaşananları betimlemede önemli bir araç olarak gördükleri söylenebilir.

Tablo 5: Eğitim Araştırmalarına Yönelik Oluşturulan Olumsuz Kategoriler ve Metaforları

Olumsuz Kategoriler	Metafor	(f)	Metafor	(f)
Eğitim Araştırmalarını Ulaşılması güç çalışmalar olarak gören öğretmenler	Bulmaca	1	İğne ile kuyu kazmak	1
	Bulut	1	Kutup yıldızı	1
	Çölde sahil aramak	1	Maden aramak	1
	Dipsiz kuyu kazmak	1	Matruşka	1
	Gül ağacı	1	Uzay	1
	Hazine arama	2		
Eğitim Araştırmalarını gereksiz ve anlamsız çalışmalar olarak gören öğretmenler	Ay çekirdeği	1	Hayal kurmak	1
	Balon	2	İyi bir şey değildir	1
	Biblo	1	Lastik	1
	Boş bir çalışma	1	Lüzumsuz	1
	Boş bir kutu	1	Karada kürek çekmek	1
	Boş bir teneke	1	Kısır bir döngü	2
	Boşa kürek çekmek	1	Okunmadan rafa konulmuş kitaplar	1
	Bukalemun	3	Sakız	1
	Depo	1	Suya yazılan yazı	1
	Dipsiz kuyudaki su	1	Tanımsız	1
	Gereksiz	1	Ütopya	1
	Hayal dünyasında yaşamak	1	Yazboz tahtası	1
Eğitim Araştırmalarını Karmaşık çalışmalar olarak gören öğretmenler	Bilinmeyenli denklem	1	Mevlana	1
	Gezenler	1	Şehir trafiği	1
	İrrasyonel	1	Yapboz	3
	Labirent	1		
Eğitim Araştırmalarını bireyselleştirilmiş çalışmalar olarak gören öğretmenler	Bireyselleştirilmiş	1	Çiçek bahçesi	1
	Boş bir oda	1	Futbol maçı	1
	Boş bir sayfa	1	Gökkuşuğu	1
Eğitim Araştırmalarını uygulamada yetersiz gören öğretmenle	Bukalemun	1	Uygulamada eksik	1
	Günlük hayatla özdeşleşmeyen	1	Ütopya	1
	İnanılması güç	1	Yaratıcı olmayan	1
	Kutup yıldızı	1	Yapboz	1
	Öğretmen düşüncesine önem vermeyen sistem	1	Yazboz tahtası	1
Toplam				65

Olumsuz Kategoriler

Çalışmada, beş kategoriden oluşan olumsuz kategoriler ve üretilmiş metaforlar tasnif edilerek değerlendirilmiştir

Ulaşılması Güç Çalışmalar

Tablo 5 incelendiğinde; sınıf öğretmenleri ürettikleri onbir farklı [(Bulmaca (f=1), Bulut (f=1), Çölde sahil aramak (f=1), Dipsiz kuyu kazmak (f=1), Gül ağacı (f=1) ve Hazine arama (f=2) gibi] metaforla eğitim araştırmalarını %7,19 oranında “Ulaşılması Güç Çalışmalar” olarak görmektedirler. Cinsiyet değişkeni bakımından erkek öğretmenlerin oranı %58; kadın öğretmenlerin oranı ise %42’dir. Oranlara bakıldığında erkek öğretmenlerin kadın öğretmenlere göre eğitim araştırmalarını daha çok “Ulaşılması Güç Çalışmalar” olarak buldukları; ifade edilebilir. Kıdem değişkeni bakımından 6-10 yıl kıdeme sahip öğretmenlerin oranı %33,3; 11 yıl ve üzeri kıdeme sahip öğretmenlerin oranının ise %66,7 olduğu görülmektedir. Ayrıca 1-5 yıl arası kıdeme sahip öğretmenlerin bu kategoriye yönelik

bir metafor üretmedikleri görülmüştür. Bu durumda, kıdemli öğretmenlerin, genç öğretmenlere göre, eğitim araştırmalarını ulaşılmaz güç çalışmalar olarak gördükleri söylenebilir. Sınıf öğretmenlerinin ürettikleri metafor açıklamalarının bir kısmı aşağıdaki gibidir:

K-19: “Eğitim araştırmaları zor bir bulmaca gibidir bazı bilgilerin elde edilmesi zordur.” (Bulmaca metaforu)

K-20: “Eğitim araştırmaları gökyüzündeki bulutlar gibidir aramızda çok mesafe vardır.” (Bulut metaforu)

K-26: “Eğitim araştırmaları çölde sahil aramak gibidir. Ulaşıncaya çok mutlu olunacak uçsuz bucaksız bir alandır.” (Çölde sahil aramak metaforu)

K-45: “Eğitim araştırmaları gül ağacına benzer güllerin dikenleri güle ulaşılmasını zorlaştırır.” (Gül ağacı metaforu)

Katılımcılar tarafından oluşturulan on bir farklı metafor göz önüne alındığında; sınıf öğretmenlerinin eğitim araştırmalarını ucu- bucağı olmayan, ulaşılmaz güç çalışmalar olarak gördükleri söylenebilir.

Gereksiz ve Anlamsız Çalışmalar

Tablo 5 incelendiğinde, sınıf öğretmenlerinin, oluşturdukları 24 farklı metaforla; [Bukalemun (f=3), Balon (f=2), Kısır bir döngü (f=2), Lüzumsuz (f=1), Ütopya (f=1) ve Yazboz Tahtası (f=1) gibi] eğitim araştırmalarını %16,76 oranında “Gereksiz ve Anlamsız Çalışmalar” olarak gördükleri söylenebilir. Cinsiyet değişkeni bakımından erkek öğretmenlerin oranının %36; kadın öğretmenlerin oranının ise %64 olduğu görülmektedir. Oranlar karşılaştırıldığında, kadın öğretmenlerin erkek öğretmenlere göre eğitim araştırmalarını daha çok gereksiz ve anlamsız gördükleri belirtilebilir. Kıdem değişkeni bakımından 1-10 yıl kıdeme sahip öğretmenlerin oranı %32; 11 yıl ve üzeri kıdeme sahip öğretmenlerin oranı ise %68’dir. Bu durumda, 11 yıl ve üzeri kıdeme sahip öğretmenler, 1-10 yıl kıdeme sahip olanlara göre eğitim araştırmalarını kendi mesleki çalışmaları için gereksiz ve anlamsız bulmuşlardır, denilebilir. Sınıf öğretmenlerinin ürettikleri metafor açıklamalarının bir kısmı aşağıdaki gibidir:

K-47: “Eğitim araştırmaları gerçekte olan durumları yansıtmayan, kağıt üzerinde kalan çalışmalardır. Bunun yerine eğitimin girdi ve çıktılarına bakılması daha gerçekçi sonuçların elde edilmesini sağlar. Bu yüzden de eğitim araştırmalarını boş ve anlamsız buluyorum.” (Hayal dünyasında yaşamak metaforu)

K-48: “Eğitim araştırmaları yapılırken görüşülen kişilerin doğru seçilmediğini düşünüyorum bu yüzden de çıkan sonuçları samimi bulmuyorum.” (Hayal kurmak metaforu)

K-54: “Bu kadar yapılmış çalışma olmasına rağmen ortada düzelen bir şey olmaması eğitim araştırmalarının faydasız olduğunu gösterir.” (İyi bir şey değil metaforu)

K-57: “Eğitim araştırmaları amaçsız, yönsüz ve plansız bir yolculuktan ibarettir.” (Karada kürek çekmek metaforu)

K-139: “Eğitim araştırmaları sonucunda sürekli eğitim sistemi değişiyor ama maalesef değişen bir şey yok.” (Kısır bir döngü metaforu)

K-145: “Eğitim araştırmalarının anlamsız ve yararsız olduğunu düşünüyorum. Yani balon gibi içi boş. araştırmayı yapana katkısı var eğitimde bir değişiklik yok.” (Balon metaforu)

K-160: “Eğitim araştırmaları bukalemun gibi her renye giriyor ama sonuçta fayda sağlamıyor sisteme.” (Bukalemun metaforu)

K-175: “ Türkiye de olumlu ve fayda sağlayan çalışmaların yapıldığına inanmıyorum hep ütopyik.” (Ütopya metaforu)

Üretilen metaforlar incelendiğinde, olumsuz kategori içerisinde sınıf öğretmenleri tarafından en çok metafor üretilen kategorinin (24 farklı metafor) eğitim araştırmalarını “Gereksiz ve Anlamsız Çalışmalar” olarak gören kategori olduğu görülmektedir. Bunun yanı sıra, sınıf öğretmenlerinin; eğitim araştırmalarının içinin boş olduğunu, birçok çalışma yapılmasına rağmen eğitim alanına olumlu katkı sunulmadığını, sistemlerin sürekli değişiklik gösterdiği ama bu değişikliklerin eğitime pozitif yansımadığını ve yapılan çalışmaların samimiyetten yoksun olması nedeniyle, bu çalışmaları gereksiz ve anlamsız buldukları söylenebilir.

Karmaşık Çalışmalar

Tablo 5 incelendiğinde; sınıf öğretmenlerinin oluşturdukları yedi farklı metaforla, eğitim araştırmalarını %5,39 oranında “Karmaşık Çalışmalar” olarak gördükleri söylenebilir. Kıdem değişkeni bakımından incelendiğinde; 1-10 yıl kıdeme sahip öğretmenlerin oranı %33; 11 yıl ve üzeri kıdeme sahip öğretmenlerin oranının ise %77 olduğu görülmektedir. Bu durumda, 11 yıl ve üzeri kıdeme sahip öğretmenlerin, 1-10 yıl kıdeme sahip olanlara göre, eğitim araştırmalarını daha çok karmaşık buldukları, ifade edilebilir. Cinsiyet değişkeni bakımından erkek öğretmenlerin oranının %56; kadın öğretmenlerin oranının ise %44’ tür. Oranların birbirine yakın çıkmasından dolayı, cinsiyet değişkeni bakımından ortak görüşe sahip oldukları sonucuna varılabilir. Oluşturulan metaforlar, sırayla “Yap-boz (f=3), Bilinmeyenli denklem (f=1), Gezegenler (f=1), İrrasyonel (f=1), Labirent (f=1), Mevlana (f=1) ve Şehir trafiği (f=1) şeklindedir. Sınıf öğretmenlerinin ürettikleri metafor açıklamalarının bir kısmı aşağıdaki gibidir:

K-66: “Mevlana’nın her insanı kabul etmesi gibi eğitim araştırmalarımız da her yöntemi kabul edip benimseyerek öğretmenlerin kafasını karıştırmaktadır (Mevlana metaforu)

K-85: “Eğitim araştırmaları şehir trafiği gibi karmaşık” (Şehir trafiği metaforu)

K-9: “Eğitim araştırmaları çok bilinmeyenli bir denklem gibi içinden çıkılması zor.”(Bilinmeyenli denklem metaforu)

K-53: “Gerçek ve doğru arasındaki sınır kalkmış neyin doğru neyin yanlış olduğunun artık bir kıtası yok iyice içinden çıkılmaz bir hal almıştır. (İrrasyonel metaforu)

Üretilmiş yedi farklı metafora bakıldığında, sınıf öğretmenlerinin eğitim araştırmalarını “içinden çıkılmaz, anlaşılması zor ve karmaşık çalışmalar” olarak gördükleri söylenebilir.

Bireyselleştirilmiş Çalışmalar

Tablo 5 incelendiğinde; sınıf öğretmenlerinin oluşturdukları altı farklı metaforla, eğitim araştırmalarını %3,59 oranında “Bireyselleştirilmiş Çalışmalar” olarak gördükleri söylenebilir. Kıdem değişkeni bakımından 1-5 yıl arası kıdeme sahip öğretmenlerin, bu kategoriye yönelik metafor üretmedikleri, 6-10 yıl kıdeme sahip öğretmenlerin oranı %33; 11 yıl ve üzeri kıdeme sahip öğretmenlerin oranı ise %77’dir. Bu durumda, kıdemli öğretmenlerin, genç öğretmenlere göre, eğitim araştırmalarını kendi mesleki çalışmaları için daha bireyselleştirilmiş buldukları ifade edilebilir. Cinsiyet değişkeni bakımından erkek öğretmenlerin oranı %67; kadın öğretmenlerin oranı ise %33’tür. Oranlar karşılaştırıldığında erkek öğretmenlerin kadın öğretmenlere göre eğitim araştırmalarını daha çok “Bireyselleştirilmiş Çalışmalar” olarak buldukları, sonucuna varılabilir. Oluşturulan metaforlar şu şekildedir: Bireyselleştirilmiş (f=1), Boş bir oda (f=1), Boş bir sayfa (f=1), Çiçek bahçesi(f=1), Futbol maçı(f=1) ve Gökkuşuğu (f=1). Sınıf öğretmenlerinin ürettikleri metafor açıklamalarının bir kısmı aşağıdaki gibidir:

K-14: “Eğitim araştırmaları boş bir odaya benziyor. odanın içini istediğin gibi doldurabilirsin eğitim araştırmaları da kişinin odayı doldurması gibi bireysel çalışmalardan oluşuyor.”(Boş bir oda metaforu)

K-40: “Eğitim araştırmaları futbol maçı gibi herkes kendi takımını tuttuğu gibi herkes kendi çalışmasını ve yolunu tutup bir şeyler savunuyorlar.” (Futbol maçı metaforu)

K-24: “Çiçek bahçesinden herkesin gidip sevdiği çiçeği koparmasına benziyor eğitim araştırmaları. Araştırmacılar da eğitim içerisinde sevdikleri konuları araştırıyorlar.”(Çiçek bahçesi)

Katılımcılar tarafından oluşturulan altı farklı metafor göz önüne alındığında, sınıf öğretmenlerinin eğitim araştırmalarını kendi uygulamalarına ve deneyimlerine uzak, öğretmenlerin beklentilerinden farklı, tamamen bireylerin kendi isteklerini gerçekleştirmeleri adına yapılmış çalışmalar olarak gördükleri söylenebilir.

Uygulamada Yetersiz Çalışmalar

Tablo 5 incelendiğinde, sınıf öğretmenlerinin oluşturdukları 10 farklı metaforla [Günlük hayatla özdeşleşmeyen (f=1), inanılması güç (f=1), Öğretmen düşüncesine önem vermeyen sistem (f=1) ve Uygulamada eksik (f=1) gibi] eğitim araştırmalarını %5,99 oranında “Uygulamada Yetersiz Çalışmalar” olarak gördükleri söylenebilir. Kıdem değişkeni bakımından 1-10 yıl kıdeme sahip

öğretmenlerin oranı %30; 11 yıl ve üzeri kıdeme sahip öğretmenlerin oranı ise %70'tir. Bu durumda, 11 yıl ve üzeri kıdeme sahip öğretmenlerin, 1-10 yıl kıdeme sahip öğretmenlere göre, eğitim araştırmalarının, eğitim uygulamalarında yeterince yer almadığını belirtmektedirler. Cinsiyet değişkeni bakımından erkek öğretmenlerin oranı %10; kadın öğretmenlerin oranı ise %90'dır. Oranlar karşılaştırıldığında kadın öğretmenlerin erkek öğretmenlere göre eğitim araştırmalarını daha çok "Uygulamada Yetersiz" buldukları, sonucuna varılabilir. Sınıf öğretmenlerinin ürettikleri metafor açıklamalarının bir kısmı aşağıdaki gibidir:

K-92: "Eğitim araştırmaları bölgesel farkları dikkate almadan yapıldığı için uygulamada eksik kalmaktadır." (Uygulamada eksik metaforu)

K-101: "Söylenen ile yapılanlar farklı gerçekleştiği için eğitim ortamında, yapılması gereken belli ama uygulamalar yanlış ve uygunsuz olduğundan inandırıcı değil." (İnandırıcı olmayan metaforu)

K-102: "Yapılan eğitim araştırmaları kalıplaşmış ve uygulanması günlük hayat içerisinde pek mümkün olmayan şeyler." (Günlük hayatla özdeşmeyen metaforu)

Oluşturulan on farklı metafora bakıldığında, sınıf öğretmenlerinin eğitim araştırmalarını bölgesel farkları dikkate almayan, uygulamaya katkı sunmayan ve kalıplaşmış çalışmalar olarak gördükleri söylenebilir.

4. SONUÇ TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu çalışma, sınıf öğretmenlerinin mesleki deneyim, meslektaşlarıyla diyalogları ve gözlemleri sonucunda edindikleri tecrübelerle ilgili olarak eğitim araştırmaları kavramına yönelik sahip oldukları algıları metaforlar aracılığıyla ortaya çıkarmak amacıyla yapılmıştır. Çalışmada öne çıkan noktalar aşağıda yer almaktadır:

İlk olarak, eğitim araştırmalarına yönelik öğretmenlerin oluşturmuş olduğu 111 farklı metafor olumlu ve olumsuz olarak sınıflandırılmıştır. Sınıflama sonucunda 102 olumlu (%61,08) ve 65 de olumsuz (%48,92) metafor bulunmuştur. Olumlu metaforlar penceresinden eğitim araştırmalarına bakıldığında; sınıf öğretmenlerinin, eğitim araştırmalarını: kendilerine yol gösteren, sürekli değişim ve gelişim içerisinde olan, eğitim öğretim faaliyetlerini gerçekleştirmede kendilerine katkı sunan ve eğitim süreci içerisinde gerçekleşen durumların yansıtan bir ayna olarak gördükleri anlaşılmıştır. Sınıf öğretmenlerinin büyük çoğunluğunun eğitim araştırmalarına olumlu bakması, literatürdeki başka araştırma sonuçlarıyla karşılaştırıldığında benzerlik göstermektedir.

Ekiz (2006) ile Uçgun ve Ünal (2015), yaptıkları çalışmalarda öğretmenlerin, eğitim araştırmalarını gerekli gördükleri saptanmıştır. Yine Korkmaz, Şahin ve Yeşil (2011); Moudafidou, Melliou ve Georgopoulou (2011); Şahin ve Arcagök (2013), yaptıkları çalışmalarda, öğretmenlerin eğitim araştırmalarına karşı olumlu tutuma sahip olduklarını ortaya koymuşlardır. Öğretmenlerin, eğitim araştırmalarına karşı besledikleri olumlu tutumlar cinsiyet değişkeni bakımından incelendiğinde; erkek öğretmenlerin (%62) kadın öğretmenlere göre (%38) eğitim araştırmalarına daha olumlu baktıkları görülmektedir. Kıdem değişkenine göre ise, 1-10 yıl kıdeme sahip öğretmenlerin, 11 yıl ve üzeri kıdeme sahip olanlara göre, eğitim araştırmalarını daha olumlu baktıkları anlaşılmaktadır. Bunun olası bir nedeni, daha fazla kıdeme sahip öğretmenlerin zamanla eğitim araştırmalarının olumlu sonuçlarına vakıf olmamalarıyla ilgili olabilir.

Olumsuz metaforlar penceresinden eğitim araştırmalarına bakıldığında; sınıf öğretmenlerinin, eğitim araştırmalarını; ulaşılması güç, gereksiz, anlamsız, karmaşık, bireyselleştirilmiş ve uygulamada yetersiz gördükleri anlaşılmıştır. Öğretmenlerin, bu algılarının olası nedenleri için literatür yol göstericidir. Davies (1999), yapılmış çalışma sonuçlarının eğitim uygulamalarına aktarılabilir olmasının öneminden bahsetmiştir. Sarı (2006), yaptığı çalışmada, öğretmenlerin %27'sinin eğitim araştırmalarını takip ettiğini ve %33'ünün, araştırma sonuçlarından yararlandığını belirtmiştir. Ekiz (2006), yaptığı çalışmada, "Akademik Kültür" ile "Uygulama Kültürü" arasında bir boşluğun olduğunu belirtmiştir. Yıldırım, İlhan, Şekerci ve Sözbilir (2014), öğretmenlerin eğitim araştırmalarını takip edememe gerekçelerini; iş yoğunluğu ve zaman bulamama şeklinde ifade ettiklerini

bildirmişlerdir. Ekiz ve Yiğit (2012), öğretmenlerin araştırma sonuçlarından nadir olarak yararlanmalarını, öğretmen ve akademisyenler arasında yaşanan iletişimsizlikle açıklamışlardır. Küçüktepe'nin (2013) yaptığı araştırmaya göre, öğretmenlerin %80.7'si "Program Geliştirme", %86.1'i "Öğretim Yöntem ve Teknikleri" ve %91.9'u da "Ölçme ve Değerlendirme" alanlarında hizmet içi eğitime ihtiyaç duymaktadırlar. Korkmaz, Şahin ve Yeşil (2011), öğretmenlerin bilimsel araştırmalara yardımcı olma noktasındaki isteksizliklerini; araştırmacıların kendilerine isteksiz yaklaşımları, verilerin toplanması esnasında araştırmacıların nazik olmamaları, araştırma taleplerinin bıkkınlık derecesinde sık tekrarlandığını, araştırmaları gereksiz gördükleri ve amacına ulaşmayacağını düşündükleri şeklinde ifade etmişlerdir. Çepni ve Küçük (2003) ise, öğretmenlerin eğitim araştırmalarından istifade etmediklerini belirtmişlerdir. Burada kısaca temas edilen literatür bilgileri, çalışmaya katılan sınıf öğretmenlerinin, eğitim araştırmalarına karşı mesafeli duruşlarının muhtemel nedenleri sayılabilir. Yapılması gereken, bu öğretmenleri yetiştiren eğitim fakülteleri programlarına araştırma ile ilgili daha fazla ders eklemek ve öğretmenler ile öğretim elemanları arasında koordinasyon sağlamak olmalıdır. Bunun için, öğretmenleri yüksek lisans için teşvik etmek fayda sağlayabilir.

Katılımcı öğretmenlerin, eğitim araştırmalarına karşı olumsuz tutum sergilemeleri, cinsiyet değişkeni bakımından incelendiğinde, kadın öğretmenlerin (%55) erkek öğretmenlere göre (%45) daha fazla olumsuz baktıkları görülmektedir. Kıdem değişkeni bakımından, 11 yıl ve üzeri kıdeme sahip öğretmenlerin, 1-10 yıl kıdemlilere göre, eğitim araştırmalarını daha olumsuz buldukları anlaşılmıştır. Öğretmenlerin eğitim araştırmalarına yönelik yaklaşımlarını inceleyen Şahin ve Arcagök (2013), öğretmenlerin eğitim araştırmalarını takip etme düzeylerinin %56,30 oranında olduğunu belirtmektedirler. Bu ve benzeri araştırma sonuçları, sınıf öğretmenlerinin, eğitim araştırmalarına karşı neden olumsuz tutum takındıklarını göstermesi bakımından önemlidir.

Öneriler

1. Türkiye'de öğretmen yetiştiren Eğitim Fakültesi programlarına bilimsel araştırma ile ilgili dersler eklenmelidir.
2. Eğitim Fakülteleri, öğretim sürecinde öğretmen adaylarının bilimsel araştırmalara ilişkin tutumlarını olumlu yönde desteklemek üzere dersler ihdas etmeli ve buna ilişkin seminer, panel ve çalıştay gibi etkinlikler düzenlemelidir.
3. Mevcut sınıf öğretmenlerinin, eğitim araştırmalarına yönelik olumlu tutum takınabilmeleri için, bu öğretmenlerin lisansüstü eğitime teşvik edilmesi ve mümkün ise bunlara lisansüstü kontenjan ayrılması yararlı olabilir.
4. Eğitim bilimleri veya alan eğitimi sahasında çalışan araştırmacıların, çalışmalarına, sınıf öğretmenlerini paydaş olarak dahil etmeleri ve beraber yayın yapmaları, bu öğretmenlerin araştırma sonuçlarına yönelik tutumlarını olumlu yönde destekleyebilir.
5. Milli Eğitim Bakanlığı, mevcut sınıf öğretmenlerini, eğitim ve öğretim sahasında araştırma yapma, proje geliştirme bakımından teşvik edici önlemler almalıdır. Örneğin bilimsel araştırma ve yayın yapan öğretmenlere maddi getirisi de olan statü verilebilir.

KAYNAKÇA

- Arnett, R.C. (1999). **Metaphorical Guidance: Administration as Building and Renovation**. Journal of Educational Administration, 37(1), 80-89.
- Bassey, M. (1999). **Case study research in educational settings**. Buckingham & Philadelphia: Open University Press.
- Çepni, S. Ve Küçük, M. (2003). **Eğitim Araştırmalarının Fen Bilgisi Öğretmenlerinin Uygulamaları Üzerindeki Etkilerinin Belirlenmesi: Bir Örnek Olay Çalışması**. Eğitim Araştırmaları, 4 (2), 75-84.

- Cerit, Y. (2008). **Öğretmen Kavramı İle İlgili Metaforlara İlişkin Öğrenci, Öğretmen Ve Yöneticilerin Görüşleri**. Türk Eğitim Bilimleri Dergisi, 6 (4),461-522.
- Çetin, M. ve Evcim, U. (2009). **Örgütsel Kültürün Algılanmasında Metaforların Rolü**. Gazi Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi, 28, 185-220.
- Davies, P. (1999). **What Is Evidence-Based Education?**. British journal of Educational Science,47(2), 108-121.
- Ekiz, D. (2006). **Sınıf öğretmenlerinin eğitim araştırmalarına karşı tutumları**. Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri, 6 (2), 373-394.
- Ekiz, D. (2011). **Primary School Teachers' Preactive Teaching and Practical Theories**. Germany. Lambert Academic Publishing.
- Ekiz, D. ve Yiğit, N. (Mayıs 2012). **Öğretmen Adaylarının Eğitim Araştırmalarının Amaç Ve Çeşitleri Hakkındaki Görüşlerinin İncelenmesi**. Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 23, 3-21.
- Eraslan, L., (2011). **Sosyolojik Metaforlar**. Akademik bakış dergisi, 27, 1-22.Ergun, M. (2015) **İsviçre ve Türkiye Sınıf Öğretmeni Yetiştirme Programlarının Karşılaştırılması**. Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi, 1, 35-54.
- Everton, T., Galton, M., & Pell, T. (2000). **Teachers perspectives on educational research: Knowledge and context**. Journal of Education for Teaching, 26(2), 167-182.
- Genç, S.Z. (2005) **Öğretmen Yetiştirme Meselemiz**. Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi Sayı: 11, 86-99.
- İlhan, N.,Şekerci, A.R.,Sözbilir, M. Ve Yıldırım, A. (2013). **Eğitim Araştırmalarına Yönelik Öğretmen Tutum Ölçeğinin Geliştirilmesi: Geçerlik Ve Güvenirlilik Çalışması**. Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, 4 (8), 31-56.
- Kalyoncu, R. (2012). **Göresel Sanatlar Öğretmeni Adaylarının” Öğretmenlik” Kavramına İlişkin Metaforları**. Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 9 (20), 471-484.
- Kalyoncu, R. (2013). **Sınıf Öğretmeni Adaylarının “ Sanat Eğitimi Dersi” Kavramına İlişkin Metaforları**. Nwsa- Education Sciences, 8, (1), 90-102.
- Korkmaz, Ö., Şahin, A. ve Yeşil, R. (2011). **Öğretmenlerin Bilimsel Araştırma ve Araştırmacılara ilişkin düşünceleri**. Kuramsal eğitim bilim, 4 (2), 109- 127.
- Küçüktepe, C (2013). **Sınıf Öğretmenlerinin Hizmet İçi Eğitim İhtiyaçlarının Öğretmen Görüşlerine Göre Belirlenmesi**. Abant İzzet Baysal Eğitim Fakültesi Dergisi, 2, 26-43.
- Lakoff, G., Johnson, M.(1980). **Metaphors We Live By**. Chicago University of Chicago Press 276p.
- Lakoff, G., Johnson, M. (2005). **Metaforlar: Hayat, Anlam ve Dil** (Çeviren G.Y. Demir). İstanbul: Paradigma.
- Levine, P.M. (2005). **Metaphors and Images of Classrooms**. ERIC: EJ724893.
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). **An expanded sourcebook: Qualitative data analysis**. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), (2008). **Öğretmen yeterlilikleri: Öğretmenlik Mesleği Genel ve Özel Alan yeterlilikleri**. Ankara Devlet Kitapları Müdürlüğü.
- Moudafidou, A., Melliou, K.& Georgopoulou, A. A. (2011). **Educational Research And Teacher Development**. Procedia- Social and Behavioral Sciences, 31, 156-161
- Örücü, D. (2014) **Öğretmen Adaylarının Okul, Okul Yönetimi ve Türk Eğitim Sistemine Yönelik Metaforik Algıları**. Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi,20 (3), 327-358.

- Saban, A. (2004). **Giriş Düzeyindeki Sınıf Öğretmeni Adaylarının "Öğretmen" Kavramına İlişkin İleri Sürdükleri Metaforlar**. Türk Eğitim Bilimleri Dergisi, 2(2): 131-155.
- Saban, A., Koçbeker, B. N., Saban, A. (2006). **Öğretmen Adaylarının Öğretmen Kavramına İlişkin Algularının Metafor Analizi Yoluyla İncelenmesi**. Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri, (6):461-522.
- Saban, A. (2008). **Okula İlişkin Metaforlar**. Educational Administration: Theory and Practice, 55, 459-496.
- Sarı, M. (2006). **Araştırmacı öğretmen: Öğretmenlerin bilimsel araştırmaya ilişkin görüşlerinin incelenmesi**. Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri, 6(3), 847-879.
- Semerci Çetin. (2007). **Program Geliştirme Kavramına İlişkin Metaforlarla Yeni İlköğretim Programına Farklı Bir Bakış**. C.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi, 31(1), 139-154.
- Şahin, A. (2011). **Öğretmen Algularına Göre Etkili Öğretmen Davranışları**. Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 12 (1), 239-259.
- Şahin, Ç. ve Arcagök, S. (2013). **İlköğretim öğretmenlerinin eğitim araştırmalarına yönelik yaklaşımları**. Bilgisayar ve Eğitim Araştırmaları Dergisi, 1, (2), 1-21.
- Şişman, M. (2000). **Öğretmenliğe Giriş** (2. Baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Uçgun, D. Ve Ünal, E. (2015). **Türkçe ve Sınıf Öğretmenlerinin Eğitim Araştırmalarına Yönelik Tutumlarının İncelenmesi**. Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2, 85-94.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011) **Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri**. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yılman, M. (2006). **Türkiye’de Öğretmen Eğitiminin Temelleri**, (2. baskı), Ankara: Nobel Yayınları.